

Sandra Hadžagič Paměť v exilu

Disertační práce Sandry Hadžagičové *Paměť v exilu* je věnována dílu a životním osudům Milady Součkové. Podle autorky je koncipována jako „přehled nedostatečně osvětlené tvůrčí stránky Milady Součkové, založený na sledování paměti jako stylistického a kompozičního prostředku...“(161). A na jiném místě: „Podstatný rys této práce, která prezentuje umělecký pohyb je v tom, že nahlíží důležitou pozici literatury v exilu...“ (163). Těžiště disertace spočívá v chronologicky seřazených analýzách jednotlivých děl prozaických, básnických, dramatických a literárně historických, které vznikaly jednak v Čechách, jednak v exilu. Autorka se mohla opřít o výzkumy, uskutečněné především po roce 1989 (dobrým vodítkem jí byly studie Vladimíra Papouška nebo Kristiána Sudy, editora díla Součkové). Její analýzy jsou pečlivé, soustředěné v úkolům, které si stanovila (charakteristiky výstavby textu, duchovní kontext emigrace). Svědčí o důkladné znalosti předmětu i o autorčině teoretickém zázemí. Autorka také dokázala funkčně využít korespondenci s Otokarem Odložilíkem. Soustředění k jednotlivým literárním dílům přináší nesporné výhody (každé dílo je představeno jako uzavřená struktura), ale také nevýhody. Méně jsou akcentovány proměny tvorby, modifikace a inovace narativních postupů. Proto postrádám větší využití dobových recepcí, které sice dobře odhalují limity české kritiky třicátých a čtyřicátých let, ale jejich reakce poukazuje na posuny v díle Součkové (stály by za připomenutí reflexe např. Boženy Benešové, Pavla Eisnera, Karla Poláka – ten chybí i v bibliografii). Zejména válečný prozaický diptich, vydaný v knižnici řízené Jaroslavem Kratochvílem tuto změnu demonstruje. Doplnila by se i část biografická, kam by měly být soustředěny roztroušené zmínky o Zdeňku Rykrovi.

Problematické se mi zdají kapitoly věnované teoretickým a metodologickým východiskům (*Čas a paměť literárního díla*, *Exil a literatura*). Historický přehled různých

konceptů „paměti“ a interpretací exilu, který nastolí dlouhou řadu od Platona, Cicerona až k Husserlovi a Patočkovi, nemůže přinést nic jiného, než letmý, roztěkaný pohled na složitě zvrstvenou problematiku a proto se i ztrácí možnost nalézt instruktivní vztah k předmětu zkoumání. Přitom velmi blízko k otázkám historie a paměti v tvorbě Milady Součkové mají práce francouzských historiků (Pierre Nora, ale také T. Todorov; viz českou antologii Politika paměti). Práce by si zasloužila jazykové revize a opravu některých chyb (např. s.29 J. Hrubín, 80 místo Pravdivým Pravdovým, 107 text Evy Vrchlické není „studie“).

Disertace Sandry Hadžagičové představuje první práci, která v detailních analýzách představuje celé dostupné dílo Milady Součkové. Našla pro své výklady základní východiska teoretické, obdivuhodně zvládla celou šíři žánrově rozdílných textů, postihla jejich historickou situovanost v naprosto rozdílných duchovních kontextech. Doporučuji ji proto k dalšímu řízení.

14. 12. 2009

Doc. Dr. Jiří Brabec, CSc